

РЕШЕНИЕ

№ 8973
София, 07.07.2020

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният административен съд на Република България - Четвърто отделение, в съдебно заседание на тридесети юни две хиляди и двадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

АДЕЛИНА КОВАЧЕВА

ЧЛЕНОВЕ:

КРЕМЕНА ХАРАЛАНОВА

МИРА РАЙЧЕВА

при секретар

Ирена Асенова

и с участието

на прокурора

Рая Бончева

изслуша докладваното

от съдията

МИРА РАЙЧЕВА

по адм. дело № 14546/2019. 📄

Производството е по реда на чл.208-228 във връзка с чл.132, ал.2, т.5 АПК.

Образувано е по касационна жалба от председателя на Държавна агенция за бежанците при Министерски съвет (ДАБ), подадена чрез юрк. Илиева, срещу решение № 6420 от 31.10.2019 г., постановено по адм. дело № 4512/2019 г. от Административен съд – София град. С него е отменено решение № 2014 от 29.03.2019 г. на председателя на ДАБ с постановен отказ за предоставяне на статут на бежанец и хуманитарен статут на Т. Рахмани – [гражданство], и малолетните ѝ деца А. Р. и Ф. Р., и преписката е върната на административния орган за ново произнасяне по искането за предоставяне на международна закрила по отношение на чужденката лично и в качеството ѝ на законен представител на двете ѝ деца.

С касационната жалба се твърди неправилност на обжалваното решение поради нарушение на материалния закон, съществено нарушение на съдопроизводствените правила и необоснованост – касационни основания по чл.209, т.3 АПК. Иска се отмяната му.

Ответникът - Т. Рахмани лично и като законен представител на А. Р. и Ф. Р., в открито съдебно заседание чрез процесуалния представител адв. Тодорова, както и в депозирана писмена защита, оспорва жалбата като неоснователна.

Участвалият по делото прокурор от Върховната административна прокуратура дава мотивирано заключение за неоснователност на жалбата.

Настоящият състав на Върховния административен съд, четвърто отделение, намира касационната жалба за процесуално допустима. Тя е подадена от надлежна страна, в срока по чл.211, ал.1 АПК и срещу неблагоприятен за страната съдебен акт. Разгледана по същество, касационната жалба е и основателна, по следните съображения:

Производството пред Административен съд – София град е било образувано по жалба на Т. Рахмани лично и като законен представител на А. Р. и Ф. Р., против решение № 2014 от 29.03.2019 г. на председателя на ДАБ, с което на основание чл.75, ал.1, т.2 и т.4 ЗУБ им е отказано предоставянето на статут на бежанец и хуманитарен статут. С обжалваното пред настоящата инстанция решение първоинстанционният съд е отменил горепосоченото решение

и е върнал преписката на административния орган за ново произнасяне по искането на търсещата закрила чужденка и нейните деца за предоставяне на статут на бежанец и хуманитарен статут.

За да постанови този резултат, съдът е приел, че оспореният пред него административен акт, макар и издаден от компетентен орган и при спазване на изискванията за форма, е постановен при допуснати съществени нарушения на административнопроизводствените правила, изразяващи се на първо място в неизлагането на мотиви досежно бежанската история на малолетните лица: административният орган не е изследвал същата и не е разгледал подадената молба от страна на децата чрез майка им. Съдът е съобразил, че в хода на разглеждане на последващата молба за получаване на закрила се установява, че на основание чл.15, ал.5 от Закона за закрила на детето /ЗЗД/ до Дирекция "Социално подпомагане-Сердика" е изпратено искане за представяне на социален доклад за всяко едно от малолетните деца, постъпило е становище, но констатациите в същото се характеризират с проявен формализъм при изпълнение на задълженията на социалните работници. Наред с това, в хода на самото интервю не е била предоставена правна помощ по смисъла на чл.15, ал.8 от ЗЗДт. На второ място, според първостепенния съд, в хода на административното производство обстоятелствата, свързани с предходния брак на молителката и произтичащите от него рискове за сигурността, свободата и здравето ѝ и това на децата ѝ, не са изследвани. Според съда обстоятелството, че в обясненията на жалбоподателката има противоречие досежно времето на напускане на страната и досежно това дали има брак с бащата на децата си или не, не дават достатъчно основания историята да се приеме за недостоверна. Такъв подход съставлявал нарушаване на специалните правила за разпределение на доказателствената тежест при процедурите за предоставяне на международна закрила. Поради това съдът е приел, че законът не е приложен правилно като не били изследвани възможните хипотези на ЗУБ, нарушени били административнопроизводствените правила и решението било немотивирано. Обжалваното решение е неправилно.

От данните по делото се установява, че на 08.08.2019 г. е подадена молба за международна закрила с вх. № РД09-ВР-464 от същата дата от Т. Рахмани, [гражданство]. Молбата е последваща по смисъла на т.6, §1 от ДР на ЗУБ. Искането си Т. Рахмани е направила лично и в качеството си на законен представител на малолетните си деца А. Р. и Ф. Р.

Във връзка с Писмо до Дирекция "Социално подпомагане" с рег.№ УП-9735/10.08.2018г. от Агенция за социално подпомагане, Дирекция "Социално подпомагане"- Сердика, е изготвен социален доклад, съгласно който г-жа Рахмани полага необходимите грижи за децата, подпомагана от персонала на КСУДС във връзка със социална услуга "Звено майка и бебе", и неправителствени организации. След напускане на услугата и направено посещение на адрес е било установено, че г-жа Рахмани продължава да полага необходимите грижи за децата, подпомагана от експертите от ДАБ и от неправителствените организации. Във връзка с така изложеното, в социалния доклад е посочено, че ОДЗ към ДСП- сердика счита, че към момента не съществува пряк и непосредствен риск за децата. Посочено е още, че относно процедурата по предоставяне или не на статут, компетентен орган е ДАБ, а относно спазване правата и интересите на децата в юридически аспект отговаря тяхната майка, която задоволява нуждите и потребностите им.

При тези данни неправилен се явява извода на съда за нарушение на чл.15, ал.6 ЗЗДт, по съображения, че административният орган не е обсъдил най- добрия интерес на децата. Необосновано е и заключението за проявен формализъм при изпълнение на задължението на социалния работник при изготвянето на социалния доклад. Т. Рахмани е законен представител на децата си и в производството по предоставяне на международна закрила те са представлявани именно от нея. Административният орган е спазил нормата на чл.15, ал.6 ЗЗДт, като е назначен социален работник от Дирекция "Социално подпомагане", който е

предоставил социален доклад, съгласно който са спазени всички права на децата. Основателно в касационната жалба се сочи, че ДАБ при МС няма компетентност и правомощия да влияе на други институции при изпълнение на техните служебни задължения, поради което е и изцяло неправилен изводът на съда относно правомощията на административния орган да съобразява формалната преценка, осъществена от социалния работник. Разпоредбата на чл.15, ал.6 ЗЗД предписва, че при всяко дело, съдът или административният орган уведомява Дирекция „Социално подпомагане“ по настоящия адрес на детето. От своя страна дирекцията е длъжна да изпрати свой представител, който да изрази становище или предостави писмен доклад. Така формулирана разпоредбата, с оглед запазване интересите на децата предоставя възможност, както на съда, така и на административния орган при всяко дело да бъде осигурено участието в производството на тези органи, които са призвани да пазят интересите на децата. В конкретния случай, предвид всичко гореизложено съдът намира, че тези интереси са охранени. Неоснователно съдът е приел, че при постановяване на административния акт е допуснато нарушение на процесуалните разпоредби на чл.15, ал.8 от ЗЗД. В хода на административното производство административният орган е спазил разпоредбата на чл.25, ал.3 от Закона за убежището и бежанците. Посочената норма е гаранция за добрата защита на правата и интересите на придружените непълнолетни в хода на административната процедура. Видно от представеното по административната преписка пълномощно, Т. Рахмани, лично и в качеството си на законен представител на децата си, е упълномощила адв. Радославова, да я представлява пред всички административни и съдебни власти, поради което не са били налице процесуалните предпоставки на чл.15, ал.8 ЗЗД за предоставяне на правна помощ на малолетните деца От друга страна, в хода на съдебното обжалване пред административния съд, жалбоподателката лично и като законен представител на малолетните си деца, е представлявана от адвокат. В съдебното производство тя е имала възможност също така, чрез адвоката си да изложи доводите и становището си, както и да формулира доказателствени искания във връзка с тях. Тоест, липсата на уведомяване на кандидатката за правото ѝ по чл.15, ал. 8 от Закона за закрила на детето не е ограничило или нарушило правото ѝ на защита. Приемайки обратното, съдът е приложил неправилно закона. Неправилно съдът е приел, че административният орган не е преценил всички относими факти, свързани с личното положение на чужденката и децата ѝ в държавата им по произход. В административния акт са обсъдени всички относими факти, изложени в бежанската история на чужденката. Именно с оглед същата органът е стигнал до обоснован извод за нейната недостоверност, поради констатиране на редица съществени противоречия. Основателно в касационната жалба се поддържа, че съдът изцяло е игнорирал факта, че Т. Рахмани е напуснала Афганистан заедно с цялото си семейство и е заминала за Иран. С молителката са проведени две интервюта, в които тя подробно е разказала своите съображения да напусне държавата по произход: първоначално същата е заявила, че е напуснала нелегално Афганистан в посока Иран два месеца преди подаване на молбата за закрила, а като мотив за търсената закрила е посочила проблемите на настоящия ѝ съпруг с талибаните. Заявила е още, че няма никакви конкретни искания към българските власти и желае да постигне своята цел да достигне до Федерална република Германия. Във второто интервю, след като молбата ѝ за международна закрила вече е отхвърлена като недостоверна, Т. Рахмани е заявила, че е напуснала Афганистан поради страх от бившия ѝ съпруг и е изтъкнала събития, случили се преди 14 години, за които не представя никакви доказателства. Правилно административният орган е приел, че противоречия в изявленията между интервютата биха могли да бъдат допуснати, когато касаят определени дати, предвид отдалечеността им във времето, но представяне на напълно изключващи се обстоятелства е неприемливо. Установени са и различия с представената и от съпруга ѝ С. Рахмани бежанска история. По причина на установените противоречия административният орган е направил обоснован извод, че

чужденката съзнателно предоставя неверни данни с цел доказване на значими за производството по ЗУБ обстоятелства и получаване на международна закрила. Аргументирано органът е приел още, че действителният мотив за напускането на Афганистан е търсенето на по-добър стандарт на живот и това се установява от обсъдените данни от първото интервю. При това положение неправилно АССГ е приел, че административният орган в нарушение на административнопроизводствените правила не е направил анализ на изнесените от чужденката факти в светлината на представените в чл.8 и чл.9 ЗУБ предпоставки за предоставяне на статут на бежанец или хуманитарен статут на нея и децата ѝ и не е преценил актуалната обстановка в Афганистан. Неоснователно в тази връзка е и позоваването на решение № 470 от 14.01.2019г. на ВАС по адм.д. № 611/2018г., тъй като същото е постановено при друга фактическа обстановка.

В бежанската си история чужденката не навежда факти, свързани с преследване или основателен страх от преследване спрямо нея и децата ѝ поради тяхната раса, религия, националност, принадлежност към определена социална група или поради политическото ѝ мнение и/или убеждение, поради което липсват законови основания по чл.8 ЗУБ. Не са правени и твърдения, напротив, в интервюто чужденката отрича да е подложена на преследване от страна на партии или организации, които контролират държавата или значителна част от нейната територия; недържавни субекти, включително международни организации, когато същите не могат или не искат да предоставят закрила срещу преследване. В интервюто чужденката заявява също, че самата тя не е имала проблеми с официалните власти, не е била арестувана, съдена или осъждана, заплашвана, спрямо нея не е упражнявано насилие, не е била политически ангажирана, не е имала проблеми поради етническа или религиозна принадлежност. При тези данни правилно е прието от председателя на ДАБ, че не са налице предпоставките за предоставяне на чужденката на статут на бежанец.

Правилно административният орган е приел също, че по отношение на чужденката и малолетните ѝ деца не са налице и материалноправните предпоставки за предоставяне на хуманитарен статут по чл.9, ал.1 ЗУБ, тъй като липсват доказателства същите да са били изложени на реална опасност от тежки посегателства като смъртно наказание или екзекуция, изтезание или нечовешко и унижително отнасяне, тежки и лични заплахи срещу живота и личността им като граждански лица в случай на вътрешен или международен въоръжен конфликт. Към настоящия момент липсват основания да се приеме, че Афганистан е в състояние на вътрешен или международен въоръжен конфликт по смисъла на тези понятия, възприети в решение на Съда на ЕС от 17.02.2009 год. по дело C-465/07, по тълкуването и прилагането на член 15, буква „в“ от Директива 2004/83/ЕО на Съвета от 29.04.2004 г. относно минималните стандарти за признаването и правното положение на гражданите на трети страни или лицата без гражданство като бежанци или като лица, които по други причини се нуждаят от международна закрила, както и относно съдържанието на предоставената закрила, във връзка с член 2, буква „д“ от същата директива. Съгласно това решение съществуването на тежки и лични заплахи срещу живота или личността на молителя за субсидиарна закрила не е подчинено на условието последният да представи доказателство, че представлява специфична цел поради присъщи на неговото лично положение елементи; съществуването на такива заплахи може по изключение да се счита за установено, когато степента на характеризиращото протичащия въоръжен конфликт безогледно насилие, преценявана от компетентните национални власти, сезирани с молба за субсидиарна закрила, или от юрисдикциите на държава-членка, пред които се обжалва решение за отхвърляне на такава молба, достига толкова високо ниво, че съществуват сериозни и потвърдени основания да се смята, че цивилно лице, върнато в съответната страна или евентуално в съответния регион, поради самия факт на присъствието си на тяхна територия се излага на реална опасност да претърпи посочените заплахи.

Безспорно обстановката в Афганистан е напрегната и динамична, ноторни са многобройните дела на лица, търсещи закрила от Афганистан и съдебната практика по прилагане на чл.9 от ЗУБ, във връзка с тълкуване и прилагане на чл.15 от Директива 2004/38/ЕО. Практиката на Върховния административен съд е приложима към ситуацията в Афганистан към момента на постановяване на решение на СЕС по тълкуване на чл.15, б. "в" посочената директива, за прилагане на чл.9 ЗУБ, както и чл.15 от Директива 2004/38. За да продължи съдебната практика в същата посока, от значение е дали понастоящем ситуацията в Афганистан се определя като ситуация на вътрешен въоръжен конфликт, за каквато се отнася задължителното по силата на принципа на примата, тълкуване на нормата на чл.15 от Директива 2004/38 ЕО.

Административният орган убедително е мотивирал становището си, че не съществува обосновано предположение, че ако молителката и непълнолетните ѝ деца се завърнат там, ще бъдат нарушени правата им по смисъла на чл.3 КЗПЧОС. Настоящият състав намира, че в Афганистан действително е налице несигурност, има и интензивност на насилието в някои части на страната, но видно от приложената справка вх. №МД-264 от 15.05. 2020 г.(л.20 от к.д.) не може да се приеме, че граждански възрастни в страната би бил изправен пред реален риск от вреда по смисъла на чл. 15(с)QD. Цялостната оценка на ситуацията в страната въз основа на общоприетите критерии и дефиниции не позволява тя да бъде определена като достигаща границите на въоръжен конфликт. Според нормите на международното право Афганистан не е нито окупирана държава, нито е страна, в която продължава действието на чуждестранно нахлуване, в които два случая би могло да е налице преследване на лица по една или повече от причините, изброени в Конвенцията от 1951 г. Установената липса на ситуация на вътрешен въоръжен конфликт в Афганистан сочи на неприложимост на разрешението, дадени в решение С-465/2007 г. на СЕС по тълкуването на чл. 15, б. "в" от Директива 2004/1983 ЕО, които се преценяват във връзка с прилагане единствено на нормата на чл.9, ал.1, т.3 ЗУБ. При това положение административният орган е постановил решението си в съответствие с материалния закон, базирайки се на обстановката в страната на произход на чужденката, която не разкрива такава висока степен на обществена опасност, че да се наруши принципа *non refoulement*- забрана за връщане по смисъла на чл.4, ал.3 от ЗУБ и чл.33, ал.1 от Женевската конвенция от 1951 г.

Неправилно АССГ е заключил, че обжалваният пред него административен акт противоречи на процесуалния и материалния закон поради неотчитане на обстоятелството, че за молителката и малолетните ѝ деца били налице условия за предоставяне на хуманитарен статут по см. на чл.9, ал.8 ЗУБ. Съгласно цитираната разпоредба хуманитарен статут може да бъде предоставен и по други причини от хуманитарен характер или на други основания, предвидени в българското законодателство, както и поради причините, посочени в заключенията на Изпълнителния комитет на Върховния комисар на ООН за бежанците. При тълкуване волята на законодателя следва да се съобразят основните положения, закрепени в Глава първа от закона, като се отчете, че хуманитарен статут, наред с другите форми, предвидени в чл.1, ал.2 ЗУБ, представлява особена закрила, която се предоставя в изключителни случаи. Под "други причини от хуманитарен характер" по смисъла на чл.9, ал.8 ЗУБ се има предвид не всяка причина независимо от нейното естество, а хипотезата урежда останалите случаи, различни от изрично предвидените в ал.1, въз основа на които да се установява същата по интензивност реална опасност от тежки посегателства срещу личността на чужденеца при завръщането му в държавата по произход. В конкретния случай такива не се изтъкват.

По горните съображения съдебното решение се явява неправилно и следва да бъде отменено, а жалбата на Т. Рахмани- лично и като законен представител на А. Р. и Ф. Р., срещу атакувания административен акт следва да бъде отхвърлена като неоснователна.

Воден от горното и на основание чл.221, ал.2, предл. второ от АПК и чл.222, ал.1 АПК Върховният административен съд, четвърто отделение,

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 6420 от 31.10.2019 г., постановено по адм. дело № 4512/2019 г. от Административен съд – София град , като вместо него постановява:

ОТХВЪРЛЯ жалбата на Т. Рахмани- лично и като законен представител на А. Р. и Ф. Р., срещу решение № 2014 от 29.03.2020г. на председателя на ДАБ при МС, с което на Т. Рахмани- лично и като законен представител на А. Р. и Ф. Р. е отказано предоставянето на статут на бежанец и хуманитарен статут.

Решението е окончателно.